

РЕЦЕНЗІЯ

**на дисертаційну роботу Матвійчук Ольги Миколаївни на тему
«Формування здоров'яорієнтованого світогляду здобувачів вищої
освіти класичних університетів у процесі навчання англійської мови»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі
спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)**

Актуальність теми дисертації не викликає сумнівів, оскільки, по-перше, питання якісної іншомовної підготовки студентів є широко обговорюваними як ученими в наукових дослідженнях, так викладачами в їхній практичній освітній діяльності; і по-друге, проблеми збереження та зміцнення здоров'я так само визнаються важливими, що зумовлено зниженням рівня здоров'я населення та потребою у формуванні здорового молодого покоління – майбутнього нації. Це посилює увагу науковців і педагогів до створення сприятливих можливостей в освітньому процесі закладів освіти для здорового розвитку здобувачів, виховання в них культури здоров'я, уважного ставлення до свого здоров'я та здоров'я оточуючих людей, піклування про добробут нації через власну здоров'язберігаючу діяльність.

З огляду на це доцільним є вивчення умов формування здоров'яорієнтованого світогляду здобувачів вищої освіти класичних університетів при вивченні різних навчальних дисциплін, зокрема при навчанні англійської мови, що уможливорює формування здоров'яорієнтованих переконань і цінностей студентів, їхніх мотивів і потреб у збереженні та зміцненні здоров'я, глибоких і міцних знань, умінь і навичок в напрямі здоров'язбереження, відповідної самосвідомості й готовності до реалізації здоров'язберігаючої діяльності в навчанні, професійному середовищі і повсякденному житті.

Зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження Матвійчук Ольги Миколаївни виконане згідно з темою науково-дослідної роботи кафедри початкової і професійної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Інноваційні технології в підготовці фахівців різних галузей» (державний реєстраційний номер 0120U104987). Тема дисертації затверджена вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (протокол № 7 від 21.12.2020 р.) і уточнена вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (протокол № 7 від 29.06.2024 р.).

Наукова новизна дослідження і теоретичне значення результатів дослідження Матвійчук Ольги Миколаївни з полягають у тому, що вперше науково обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування здоров'яорієнтованого світогляду здобувачів вищої освіти класичних університетів у процесі навчання англійської мови (здійснення підготовки викладачів англійської мови класичних університетів до формування здоров'яорієнтованого світогляду здобувачів вищої освіти; посилення здоров'яорієнтованої складової змісту підготовки здобувачів вищої освіти класичних університетів; урізноманітнення організаційних форм і методів формування здоров'яорієнтованого світогляду здобувачів вищої освіти в аудиторній та позааудиторній роботі; формування здоров'яорієнтованого освітнього середовища університету); уточнено суть понять: «здоров'я», «здоровий спосіб життя», «світогляд», «здоров'яорієнтований світогляд здобувачів вищої освіти»; критерії (особистісний, процесуальний й оцінний), показники за кожним критерієм, рівні сформованості здоров'яорієнтованого світогляду здобувачів вищої освіти (адаптивний, репродуктивний, репродуктивно-творчий, творчий); подальшого розвитку набули уявлення про шляхи, зміст, форми, методи, засоби формування здоров'яорієнтованого світогляду здобувачів вищої освіти класичних

університетів у процесі навчання англійської мови, освітньо-виховний потенціал англійської мови у формуванні здоров'яорієнтованого світогляду здобувачів вищої освіти, а також генезу ідей здоров'я і здоров'язбереження людини.

Практичне значення дослідження полягає у тому, що: педагогічні умови формування здоров'яорієнтованого світогляду здобувачів вищої освіти класичних університетів у процесі навчання англійської мови експериментально перевірені, що дозволяє їх впроваджувати в практику діяльності закладів вищої освіти. Оновлено зміст навчальних дисциплін «Іноземна мова (англійська мова) за фахом», «Іноземна мова для науковців», «Іноземна мова за фахом. Просунутий рівень-2 (англійська)», «Практикум з професійної іноземної мови» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Розроблено комплекс практичних занять для здобувачів вищої освіти класичних університетів, спрямованих на формування їхнього здоров'яорієнтованого світогляду. Удосконалено форми та методи викладання навчальних дисциплін з англійської мови, конспекти лекцій, розробки практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи, форми та методи контролю навчально-пізнавальних досягнень здобувачів вищої освіти.

Результати дисертації впроваджено в освітній процес Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (довідка № 01/10–454 від 17.06.2025 р.), Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (довідка № 0901/1316 від 17.06.2025 р.), Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (довідка № 01-23/154 від 19.06.2025 р.).

Результати і висновки, отримані в ході дослідження, можуть слугувати основою для оновлення змісту навчальних і робочих програм навчальних дисциплін з англійської мови для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівнів вищої освіти, а

також розробки і проведення навчальних занять і заходів, спрямованих на формування здоров'яорієнтованого світогляду студентів.

Узагальнені й систематизовані у процесі дослідження наукові положення і результати можуть бути використані викладачами класичних університетів для формування здоров'яорієнтованого світогляду здобувачів вищої освіти, що є основою для формування їхніх загальних і фахових компетентностей

Вірогідність та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, що захищаються, забезпечено методологічною обґрунтованістю вихідних позицій, аналізом широкого спектру науково-педагогічних джерел та нормативно-правової документації, використанням методів (теоретичні методи: аналіз, узагальнення й систематизація теоретичних положень, системний аналіз, ретроспективний та порівняльний аналіз наукових праць у галузі філософії, психології, педагогіки, валеології, узагальнення й порівняння теоретичних положень та експериментальних даних; емпіричні методи: усне і письмове опитування, бесіди, анкетування, педагогічне спостереження (пряме й опосередковане), тестування, педагогічний експеримент, статистичні методи: методи математичної статистики, графічне відображення результатів експерименту для кількісного і якісного аналізу результатів дослідження, використання критерію К. Пірсона), які відповідають меті і завданням дослідження. Ступінь вірогідності отриманих результатів забезпечується тим, що у процесі роботи над дослідженням авторкою було опрацьовано достатню кількість джерел (236), із них – 32 джерела англійською мовою.

Результати дисертації пройшли широку апробацію, зокрема під час виступів на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Оцінка змісту та завершеності дисертації. Обґрунтованою й логічною є: структура дисертації, що представлена вступом, трьома

розділами, висновками до розділів, загальними висновками, списком використаних джерел, додатками, що відповідає вимогам до дисертаційних праць на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

У Розділі 1 здобувачкою розкрито генезу ідей здоров'я і здоров'язбереження людини в історії світової і вітчизняної наукової думки; з'ясовано суть основних понять дослідження: «здоров'я», «здоровий спосіб життя», «світогляд», «здоров'яорієнтований світогляд здобувачів вищої освіти»; охарактеризовано освітньо-виховний потенціал англійської мови у формуванні здоров'яорієнтованого світогляду здобувачів вищої освіти.

У Розділі 2 дисертанткою розкрито шляхи формування здоров'яорієнтованого світогляду здобувачів вищої освіти; обґрунтовано педагогічні умови формування здоров'яорієнтованого світогляду здобувачів вищої освіти класичних університетів у процесі навчання англійської мови.

У Розділі 3 дисертанткою уточнено критерії (особистісний, процесуальний й оцінний), показники і рівні (адаптивний, репродуктивний, репродуктивно-творчий, творчий) сформованості здоров'яорієнтованого світогляду здобувачів вищої освіти; Експериментально перевірено ефективність педагогічних умов формування здоров'яорієнтованого світогляду здобувачів вищої освіти класичних університетів у процесі навчання англійської мови.

Цікавим та таким, що має практичну реалізацію, є висвітлення практичного досвіду формування здоров'яорієнтованого світогляду здобувачів вищої освіти у процесі навчання англійської мови. Так, дисертанткою висвітлено форми (екологічні акції, дні здоров'я, тематичні дискусії та диспути, наукові конференції тощо) та методи (бесіди, ігри, вікторини, конкурси, кейс метод, моделювання життєвих ситуацій, виконання проєктів, досліді, складання пам'яток, створення лепбуків, перегляд навчальних відео тощо) навчання і виховання з метою

формування здоров'яорієнтованого світогляду та реалізації міжпредметних зв'язків у навчанні.

Висновки, які були сформульовані авторкою до розділів, та загальні висновки є обґрунтованими й достовірними. О. М. Матвійчук проведена належна робота з упровадження отриманих результатів у практику роботи закладів вищої освіти. На основі результатів аналізу змісту дисертації, отриманих авторкою, висновків, можна констатувати, що мета в ході виконання наукової роботи досягнута, гіпотеза підтверджена, методологія дослідження виписана чітко та правильно, не викликає сумнівів виписаний категоріальний апарат дослідження.

Повнота викладення результатів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора. Основні положення дисертаційної роботи повно висвітлено у 16 працях: 6 одноосібних статей у наукових фахових виданнях України, 10 тез доповідей у збірках матеріалів науково-практичних конференцій (з них 8 – одноосібних). Публікації О. М. Матвійчук відбивають основний зміст дисертації і засвідчують ґрунтовний підхід дисертантки до дослідження теоретичних та практичних аспектів проблеми.

Порушення академічної доброчесності в науковій роботі дисертантки не виявлено. Оригінальність тексту дисертації складає 89,06%, схожість матеріалу складає 10,94 %, що відповідає вимогам університету та Міністерства освіти і науки України.

Висновки. Дисертаційна робота Матвійчук Ольги Миколаївни на тему «Формування здоров'яорієнтованого світогляду здобувачів вищої освіти класичних університетів у процесі навчання англійської мови» є завершеним, оригінальним, самостійним науковим дослідженням на правах рукопису, що виконане здобувачкою особисто за важливою, потрібною та актуальною темою з використанням методів, що відповідають меті і завданням дослідження. Робота характеризується структурованістю, єдністю змісту, логічністю викладу, містить науково-

обґрунтовані теоретичні і практичні результати досліджень, що свідчать про особистий внесок здобувачки в науку і є достатньо оприлюдненими в наукових працях. Основні положення та висновки дисертаційної роботи мають вагоме науково-теоретичне та практичне значення, що підтверджується довідками про впровадження результатів наукових досліджень. Аналіз змісту дисертації свідчить про наукову зрілість, виваженість і самостійність дослідницької думки дисертантки, достатній рівень володіння нею методологією дослідження. За своєю актуальністю і значущістю, новизною отриманих результатів, теоретичним і практичним значенням дисертація відповідає спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), вимогам Наказу Міністерства освіти та науки України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019), Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р., № 502 від 19.05.2023 р., № 507 від 03.05.2024 р.), а її авторка Матвійчук Ольга Миколаївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), галузь знань 01 Освіта/Педагогіка.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри здоров'я людини,
реабілітології і спеціальної психології,
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди

Наталія НАУМЕНКО

Підпис: *Наталія Науменко*
Засвідчується зав. загальною
04.08.2025 р.